

A HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS TILALMA - AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD KÖZVETETT MEGSÉRTÉSE

A közvetett diszkrimináció megvalósulása szempontjából nem csak annak van jelentősége, hogy a védett tulajdonsággal rendelkező – jelen esetben mozgásukban korlátozott - személyek csoportját az ilyen védett tulajdonsággal nem rendelkező személyek csoportjához képest lényegesen nagyobb arányban hozza-e hátrányosabb helyzetbe a tiltó rendelkezés.

A közvetett diszkriminációt a konkrétan bekövetkezett helyzetben az valósította meg, hogy a védett tulajdonsággal bíró egyén – ésszerű indok nélkül - lényegesen hátrányosabb helyzetbe került a sérelmezett intézkedéssel (a roller használatának megtiltásával) ahhoz az egyénhez képest, aki mozgásában nem korlátozott, és ekként járássegítő eszköz nélkül is képes minden nehézség nélkül végiglátogatni az állatkertet / Ptk. 2:43. § c) pont, 2:51. § (1) bekezdés a) és c) pont, 2:52. §, 2003. évi CXXV. törvény (egyenlő bánásmód tv.) 9. §, 2000/43/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés b) pontjában, valamint a 2000/78/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés b) pontja/

Az irányadó tényállás szerint a felperes mozgáskorlátozott: bal lábfejét idegbénulás miatt nem tudja mozgatni, elsődleges térdízületi arthrosisban szenved, orvosilag javasolt számára a térdkímélő életmód és támbot használata. A kormányhivatal komplex minősítést végző elsőfokú szakértői bizottsága 2015-ben a felperes egészségi állapotát 47 %-nak, szervezeti egészségkárosodását 53 %-nak véleményezte. A felperes hosszabb időn keresztül nem tud állni, vagy ülni, nagyobb távolságot csak könyökmankó használatával tud megtenni.

A felperes könyökmankó helyett saját gyakorlati tapasztalata alapján rollert szokott használni oly módon, hogy az egészséges lábát helyezi a rollerre, kormányára kézzel rátámaszkodik és sérült lábával hajtja a rollert előre. Ezzel a módszerrel a sérült láb terhelése nélkül nagyobb távolságot is meg tud tenni. A felperes által használt roller kétkerekű, kormányozható, fékberendezéssel felszerelt eszköz, mely a KRESZ szerint nem minősül járműnek.

2016. augusztus 30-án a felperes családjával kereste fel az alperes által üzemeltetett K. Vadasparkot (a továbbiakban: Állatkert). A felperes az Állatkert pénztáránál kívánt belépőjegyet váltani. A pénztáros észrevette a felperesnél levő rollert és tájékoztatta a felperest arról, hogy rollerrel nem lehet bemenni az Állatkertbe.

Az alperes látogatási szabályzata az Állatkertbe rollerrel való belépést tiltó rendelkezést nem tartalmaz. Az Állatkert bejáratánál kihelyezett tájékoztató táblán három piktogram látható: kutyát, kerékpárt és labdabotot tiltó ábra. A táblán a következő felirat szerepel: „a gyerekeknek a futóbiciklivel való közlekedés állatkertünkben nem ajánlott, azok csak saját felelősségre használhatóak. A belépőjegy megváltásával elfogadta a látogatási szabályzatban foglaltakat. A látogatási szabályzat a pénztáraknál megtekinthető”.

A felperes elmondta a pénztárosnak, hogy mozgáskorlátozott, a rollert segédeszközként, kvázi mankóként kívánja használni úgy, hogy annak kormányára támaszkodik. A pénztáros kérésére a felperes bemutatta mozgáskorlátozott személyek részére kiállított parkolási igazolványát. A pénztáros kitért arra, hogy rollerrel az Állatkertbe nem lehet belépni, ezért nem adta ki a felperesnek a belépőjegyet.

A felperes és élettársa valamint a pénztáros között hosszas vita alakult ki. A felperes és élettársa azt mondták, addig nem mozdulnak a pénztár elől, amíg nem kapnak belépőjegyet. A pénztáros

ezért kinyitotta a másik pénztárlapot és kiszolgálta az ott várakozó látogatókat, közben felhívta telefonon felesét, T.Gy.-t, majd a telefont átadta a felperesnek, aki közvetlenül is beszélt T. Gy.-vel. A 30-45 percig tartó vita során a felperes emelt hangon, ingerülten kommunikált a pénztárossal és felesével a telefonban. Kifejezésre juttatta a felháborodását, az alperes eljárását diszkriminatívnak, a belépőjegy kiadásának megtagadását aljasnak és kegyetlennek minősítette. A felperes T.Gy.-nek a telefonban azt mondta, azt kívánja neki, tudja meg milyen sérült embernek lenni, törjön szilánkosra a lába és dehonesztáló megjegyzést tett az édesanyjára. A felperes olyan hangerővel kiabált, hogy az a pénztártól 70-80 méterre található pénzügyi irodában is hallható volt a nyitott ablakokon keresztül. A felperes magatartása a pénztárosban, T. Gy.-ben félelmet keltett, egyes pénztárnál várakozó gyermekek sírva fakadtak, ezért T. Gy. hívta a rendőrséget.

Az alperes végső álláspontja az volt, ha a felperes orvosi irattal igazolja, hogy a rollert segédeszközként használja, beviheti azt az Állatkertbe. Ilyen irattal a felperes nem rendelkezett. Végül a pénztáros annak érdekében, hogy a konfliktusnak véget vessen, kiadta a felperesnek és kíséretének a belépőjegyet, de figyelmeztette a felperest, hogy az Állatkert területére nem viheti be a rollert.

A felperes az Állatkert területén a rollerre támaszkodva lépéstepőban haladt. A belépéstől számított néhány perc elteltével kikerkező rendőrök a Kölyökdzsungel játszóházban találták a felperest és kíséretét. A rendőrök intézkedés alá vonták a felperest és élettársát, felvilágosították őket arról, hogy az állatkert dolgozói tettek bejelentést és felhívták őket arra, hogy menjenek velük az Állatkert bejárata előtti területre. Itt a rendőrök meghallgatták a felperest és élettársát, majd tájékoztatták őket arról, hogy garázdaság miatt szabálysértési feljelentést tesznek. Ezt követően a felperes és élettársa már nem ment vissza az Állatkertbe, belépőjegyüket az alperes lesztorozta, vételárát visszafizette.

A pénztáros a felperes távozásakor bocsánatot kért tőle. Az alperes a felperes felszólító levelére adott válaszában éves Állatkert bérletet ajánlott fel a felperesnek.

A szabálysértési eljárás során a felperest és élettársát a Szolnoki Rendőrkapitányságon hallgatták meg eljárás alá vont személyként 2016. szeptember 21-én, majd folytatólag szeptember 22-én. A Veszprémi Járásbíróság 22.Sze.3865/2016/2. számú, 2016. december 1. napján jogerőre emelkedett végzésével a felperessel és élettársával szemben indult szabálysértési eljárást megszüntette. A végzés indokolása szerint az eljárás alá vont személyek az Állatkert pénztárában tanúsított magatartásukkal nem merítették ki a garázdaság szabálysértésének törvényi tényállását. A 2012. évi II. törvény (Szabs. törvény) 170. § tényállási elemeinek értékelése körében kifejtette, hogy a kirívóan közösségellenes magatartás fogalmát az egyszerű, renitens vagy botrányos viselkedés nem meríti ki.

A felperes a történeteket diszkriminatív, megalázó bánásmódként élte meg. Felháborodott, zaklatottá vált.

A felperes keresetében személyiségi joga megsértésének megállapítását, az alperes bocsánatkérésre és 1.100.000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezését kérte.

Az érvényesíteni kívánt jogot a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:43. § c) pontjában, 2:51. § (1) bekezdés a) és c) pontjában, 2:52. §-ában jelölte meg.

A felperes jogi álláspontja szerint az alperes azon magatartása, hogy a felperest csak hosszas huzavona után engedte be az Állatkertbe, majd onnan megszégyenítő módon rendőrökkel vezettette ki, a felperes egyenlő bánásmódkhoz fűződő személyiségi jogát sérti. Az alperes a

felperest testi épsége és egészsége miatt részesítette hátrányos megkülönböztetésben. Magatartása kimeríti az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény közvetlen és közvetett diszkriminációra vonatkozó törvényi tényállását is.

A felperes álláspontja szerint a közvetlen hátrányos megkülönböztetés azzal valósult meg, hogy az alperes a gyermekeknek engedélyezi a futóbicikli használatát az Állatkertben, a felperesnek viszont nem engedélyezte a rollerrel való belépést. A közvetett hátrányos megkülönböztetés a teljesen egészséges személyekkel szemben valósult meg. A felperes védett tulajdonsága a törvény 8. § h) pontjában nevesített egészségi állapota. Kifejtette, az alperesnek az az intézkedése, hogy senkit nem enged be rollerrel az Állatkertbe, olyan módon hozza lényegesen nagyobb arányban hátrányos helyzetbe a felperest az egészséges személyekkel szemben, hogy számára a roller segédeszköz, ami nélkül az Állatkertben közlekedni, az Állatkertet bejárni, tartósan állni, sétálni nem tud. A felperes vitatta, hogy a roller tiltásának ésszerű indoka volt. A roller biztonságosabb a futóbiciklinél, mivel van rajta fék és a felperes felnőtt, felelősségteljes emberként minden körülmények között el tudja dönteni, hogy a rollert hogyan használja úgy, hogy azzal se magában, se másban ne tegyen kárt.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasításra irányult. Azzal védekezett, hogy az Állatkert teljes területén tilos a roller használata, a domborzati viszonyok miatt, más látogatók és az állatok nyugalmanak biztosítása érdekében.

Állította, hogy a felperes és a vele tartózkodó személyek ingerült, erélyes, erőszakos stílusban kommunikáltak az alperes munkatársaival, minősíthetetlen hangnemet használtak, megbotránkoztatóan viselkedtek, ami a jegyre várakozó, sorban álló személyek közül többeket távozásra készítetett. Több gyermek is sírva fakadt a hosszan tartó kiabálás hatására. Az alperes a felperes megbotránkoztató viselkedése miatt értesítette a rendőrséget, de szabálysértési feljelentést nem az alperes, hanem a rendőrség tett. A látogatási szabályzat 2.14. pontja szerint az Állatkert látogatásából kizárható az, aki kirívóan, botránkosan viselkedik, illetve más látogatókat, az Állatkert munkatársait zavarja, testi épségüket veszélyezteti.

Állította, hogy a felperes belépését követően a Kölyökdzsungelben nagy sebességgel rollerezett, ezzel olyan magatartást tanúsított, amely megalapozta a látogatásból történő kizárását. Állította, hogy a felperes az Állatkertbe történő belépést megelőzően ígéretet tett arra, hogy a rollert kint hagyja.

A tilalom az Állatkert valamennyi látogatójára érvényes, a közvetlen diszkrimináció fel sem merülhet. Közvetett diszkrimináció pedig azért nem valósult meg, mert a mozgáskorlátozott látogatókra ugyanazon előírások vonatkoznak: azonos feltételek mellett vehetik igénybe a kedvezményes belépőjegyeket, kerekesszékeiket és az Állatkert által nyújtott eszközöket ugyanolyan módon és kritériumok mentén használhatják. A felperest tehát sem az egészséges, sem a mozgáskorlátozott látogatókhoz képest nem részesítette az alperes eltérő bánásmódban. Vitatta, hogy a mozgásszervi megbetegedésben szenvedő látogatók lényegesen nagyobb arányban kerülnének hátrányosabb helyzetbe azáltal, hogy nem lehet az Állatkertben rollerezni, ugyanis álláspontja szerint egy mozgáskorlátozott személy számára a roller nem egyenértékű egy mankóval, nem szokványos segédeszköz.

Az alperes kifejtette, a bejáratnál található, kerékpárt ábrázoló tiltó tábla egyértelmű, azt kiterjesztően lehet minden kétkerekű járműre, így a rollerre is értelmezni. Ebből a kategóriából a futóbicikli azért van kivéve, mert a szülőtől elvárható, hogy utolérje a gyermekét.

Hivatkozott arra, hogy amennyiben a roller használatának tilalma hatását tekintve hátrányosabb helyzetbe hozná a mozgásszervi megbetegedésben szenvedő látogatókat, a 2003. évi CXXV. törvény 7. § (2) bekezdés b) pontja alapján nem állapítható meg a közvetett diszkrimináció, mivel

az állatok, látogatók nyugalma, biztonsága, testi épségének védelme érdekében a roller és az ahhoz hasonlatos eszközök kitiltásának a tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő ésszerű indoka van.

Az alperes a felperes által követelt sérelemdíj összegét eltúlzottnak tartotta, különös tekintettel arra, hogy a felperes botrányos és kirívó viselkedése eredményezte a hatósági intézkedést.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes egyenlő bánásmódhoz fűződő személyiségi jogát.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül kérjen a felperestől bocsánatot, valamint fizessen meg a felperesnek 500.000,-Ft sérelemdíjat és 55.000,- Ft perköltséget.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Határozata indokolásában kifejtette, hogy az egyenlő bánásmód követelménye körében releváns tények közül nem volt vitatott a felperes védett tulajdonsága: az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (egyenlő bánásmód tv.) 8. § h) pontjában nevesített egészségi állapot. A felperes olyan egészségkárosodásban szenved, amely mozgásában korlátozza, segédeszköz nélkül, gyalog nagyobb távok megtételére képtelenné teszi. A felperes hozzátartozóinak tanúvallomása azt is bizonyította, hogy a felperes a rollert hosszabb ideje rendszeresen használja a támbotot, illetve könyökmankót kiváltó segédeszközként, mivel azzal a sérült lábát kímélve hatékonyan tud megtenni nagyobb távolságot.

A felperes által használt roller két keréssel rendelkezik, kormányozható és fékberendezéssel felszerelt. A roller a KRESZ szerint nem minősül járműnek. A rollerrel közlekedő személyt a közúti közlekedésben gyalogosnak kell tekinteni.

Nem volt vitás, hogy az Állatkert bejáratánál a felperes által becsatolt, és a járásbíróstól beszerzett szabálysértési iratok között is megtalálható fényképen ábrázolt tábla látható. A táblán szereplő felirat szerint a belépőjegy megváltása a látogatási szabályzatban foglaltak elfogadását jelenti.

A látogatási szabályzat 2.1. pontja szerint az Állatkert nyitvatartási időben bárki által szabadon látogatható, aki betartja és elfogadta a látogatási szabályzatban foglaltakat és a részvételi díjfizetési kötelezettségének eleget tett. A 2.14. szerint az Állatkert látogatásából kizárható az, aki kirívóan, botrányosan viselkedik, más látogatókat, az állatkert munkatársait zavarja, testi épségüket veszélyezteti.

A látogatási szabályzat az Állatkertbe bevihető eszközökre vonatkozó tiltó vagy korlátozó rendelkezést nem tartalmaz. A bejáratnál elhelyezett táblán ábrázolt piktogramok a kutya, a kerékpár és a luftballon bevitelét tiltják. A táblán szereplő felirat a gyerekeknek a futóbiciklivel való közlekedést saját felelősségre lehetővé teszi. Az Állatkert ügyvezető igazgatójának és pénztárosainak tanúvallomása bizonyította, hogy a kerékpárt ábrázoló piktogram tiltó rendelkezését – anélkül, hogy az a látogatási szabályzatban rögzítésre került volna – az alperes kiterjesztően a rollerre is alkalmazza. A tiltás oka a rollerhasználat balesetveszélyes volta, célja a rollert használó személy és a többi látogató testi épségének védelme.

A törvényszék rámutatott arra, hogy az alperes a roller használatát az Állatkert területén mindenkire vonatkozóan egységesen tiltja, ezért a közvetlen hátrányos megkülönböztetés törvényi tényállási elemei közül nem valósult meg a „védett tulajdonság miatti” kitétel, hiszen a felperesnek nem egészségi állapota miatt nem engedte az alperes a rollert bevinni az állatkertbe.

Az alperes rendelkezése, a roller használatának mindenkire kiterjedő tilalma, látszólag megfelel az egyenlő bánásmód követelményének. Tilalmazott azonban a közvetett hátrányos

megkülönböztetés is. Az ilyen rendelkezés abban az esetben diszkriminatív, ha a védett tulajdonsággal rendelkező személyt lényegesen hátrányosabb helyzetbe hozza, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.

A felperessel, mint mozgáskorlátozott személlyel összehasonlítható helyzetben lévő személyek az ép mozgásszervű, egészséges emberek. Az összehasonlítás lényege annak vizsgálatában áll, hogy milyen módon hat ki az alperes által alkalmazott rendelkezés az általa nyújtott szolgáltatás igénybevételének képességére.

Értékelte a törvényszék, hogy az Állatkert területének bejárása egy egészséges ember számára nem okoz különösebb fizikai megterhelést, a mozgáskorlátozott személyek – köztük a felperes – számára segédeszköz nélkül azonban aránytalanul megterhelő vagy akár lehetetlen.

Erre tekintettel megállapította, hogy a közvetett hátrányos megkülönböztetésnek az egyenlő bánásmód tv. 9. §-ában meghatározott tényállási elemei megvalósultak azáltal, hogy az alperes a 30. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelő magatartást tanúsított, azaz megtagadta a felperestől az általa nyújtott szolgáltatást, illetve olyan feltételhez kötötte, mellyel a felperes azt igénybe venni nem tudta.

Nem volt vitás, hogy a felperes tájékoztatta az alperest mozgáskorlátozottsága jellegéről és okáról, valamint arról is, hogy a rollert a mozgását segítő eszközként használja. A felperes hozzátartozóinak és a vele közvetlenül kapcsolatba került pénztárosnak a tanúvallomása bizonyította, hogy a felperes biztosította az alperest arról, hogy az Állatkert területén csak támasztékként kívánja használni a rollert, azzal nem kíván nagy sebességgel közlekedni.

Valamennyi tanú vallomása egyöntetű volt a tekintetben, hogy az alperes a belépőjegy kiadását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a felperes orvosi irattal igazolja a roller segédeszközként való használatát. Az alperes által támasztott feltétel teljességgel értelmetlen, mivel a roller – szemben a támbottal, könyökmankóval – nem jogszabályban nevesített orvostechikai eszköz, illetve gyógyászati segédeszköz, így annak orvos általi felírása, vagy a használatára vonatkozó javaslat valószínűtlen.

A felperes hozzátartozói, továbbá P. J. és K. Zs. tanúk vallomása bizonyította, hogy a felperes az Állatkertbe való belépést követően a rollerrel csak lépéstempóban haladt, a rollert valóban támasztékként használta. T. Gy. ezzel ellentétes vallomásának a bíróság nem tulajdonított bizonyító erőt.

Az alperes védekezése alapján vizsgálta a törvényszék, hogy az egyenlő bánásmód tv. 7. § (2) bekezdés b) pontjának megfelelően az alperes által alkalmazott tilalomnak volt-e tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonyban közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka.

Ekörben kifejtette, hogy az adott jogviszonyban a látogatók biztonságát szolgáló szabályok felállításának kétségtelenül van létjogosultsága. A futóbiciklivel kapcsolatos szabályból azonban egyértelmű, hogy az alperes nem tiltja abszolút jelleggel minden, a látogatók testi épségére potenciálisan veszélyes eszköz használatát, hanem felelősségi kérdésnek tekinti azt. Felfogása szerint azzal, hogy a futóbiciklit használó gyermek megfékezéséért, illetve az általa okozott balesetért a gyermeket kísérő szülő a felelős, a látogatók biztonságának kérdése rendezhető. Megalapozott a felperes érvelése, mely szerint ehhez képest ésszerűtlen egy cselekvőképes felnőtt számára tiltani egy kormányozható és fékezhető eszköz használatát, különösen abban a helyzetben, amikor a felperes kifejezett ígéretet tett arra, hogy a rollert csak támasztékként használja, azzal nem közlekedik nagy sebességgel. Tárgyilagos mérlegelés szerint e tilalomnak az adott jogviszonyban közvetlenül összefüggő ésszerű indoka nem volt. Erre tekintettel megállapította, hogy az alperes magatartása megsértette a felperes egyenlő bánásmóddhoz fűződő személyiségi jogát.

Rámutatott arra, hogy a jogsértés megvalósulásában a felperes pénztár előtt tanúsított magatartásának közrehatása nem volt, hiszen az nem oka, hanem következménye volt annak, hogy az alperes a felperes védett tulajdonságának és a rollerhasználat céljának és módjának ismeretében is megtagadta a felperes rollerrel való belépését az Állatkert területére. Erre figyelemmel a felperes magatartásának nem a személyiségi jogsértés megvalósulása, hanem a jogsértéssel közvetlen okozati összefüggésben a felperest ért nem vagyoni sérelem körében kell jelentőséget tulajdonítani.

A törvényszék a Ptk. 2:51.§ (1) bekezdése alapján megállapította a jogsértés megtörténtét és kötelezte az alperest méltányos elégtételként arra, hogy kérjen a felperestől bocsánatot. A bocsánatkérés módját és formáját a törvényszék azért nem határozta meg, mert maga a jogsértés sem kapott meghatározható mértékű nyilvánosságot, így akár egy szóbeli, vagy magánlevélben megtett bocsánatkérés is alkalmas a jogsértés szankcionálására.

A Ptk. 2:52.§-ában foglaltak körében kifejtette, hogy a sérelemdíj a személyiségi jog megsértésének felróhatóságtól függő szankciója, mely a kártérítési felelősség szabályai szerint alkalmazandó azzal az eltéréssel, hogy a sérelemdíjra való jogosultságot a jogsértés ténye megalapozza, a felperest ért konkrét immateriális sérelem bizonyítása általában nem szükséges. A törvény az alperesnek a felelősség alóli kimentés lehetőségét biztosítja, amennyiben az alperes bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes a felróhatóság hiányára alapított védekezést nem terjesztett elő, ezért a kimentés kérdésében a bíróságnak nem kellett állást foglalnia.

A sérelemdíj mértéke körében releváns tények és körülmények közül a törvényszék a jogsértés tárgyi súlyát jelentősnek ítélte, mivel a mozgássérült személynek az Állatkert látogatásából való ésszerű indok nélküli kizárása súlyosan diszkriminatív.

A felróhatóság körében értékelte a bíróság, hogy az alperestől az adott helyzetben általában elvárható lenne a látogatási szabályok egyértelmű meghatározása és közzététele, egyértelmű és teljesíthető, nem diszkriminatív feltételrendszer alkalmazása.

A jogsértésnek a felperesre és környezetére gyakorolt hatása körében a törvényszék a következő tényeket ítélte relevánsnak. A felperes beismerte, hogy emelt hangon és hosszú időn keresztül fejezte ki nemtetszését az alperes magatartásával kapcsolatban, használva például az aljas kifejezést. Nem vitásan élettársával legalább 30-45 percen keresztül nem mozdultak a pénztár elől. Az alperes alkalmazottai és az Állatkert területén dolgozó fotós tanúvallomása is bizonyította, hogy a felperes nem pusztán emelt hangon kommunikált, hanem kiabált. Hangereje akkora volt, hogy a pénztártól 70-80 méter távolságra levő irodaépületben is hallható volt. A törvényszéknek e tanúvallomások megalapozottságával, a tanúk szavahihetőségével kapcsolatos kételye nem volt, ezért a felperes hozzátartozói ezzel ellentétes nyilatkozatának bizonyító erőt nem tulajdonított. A törvényszék T. Gy. és P. J. tanúvallomását fogadta el a tekintetben is, hogy amikor a felperes T. Gy.-vel telefonon beszélt, agresszívan lépett fel vele szemben, azt kívánta neki, hogy törjön szilánkosra a lába, és dehonesztáló megjegyzést tett az édesanyjára. A törvényszék e két tanú vallomását alkalmasnak találta annak bizonyítására is, hogy a felperes fellépése az alperes alkalmazottaiban és az állatkert pénztárához érkező gyermekekben félelmet keltett, a gyermekek sírtak.

A felperes kiabálására, az általa használt kifejezésekre és arra tekintettel, hogy hosszú időn keresztül nem volt hajlandó távozni az Állatkert pénztárától, az alperes részéről nem nélkülözött minden indokot a rendőri intézkedés igénybevétele. K. Zs. rendőr tanú vallomása bizonyította, hogy a felperest és élettársát annak érdekében kérte meg az Állatkert elhagyására, hogy velük

szemben a rendőri intézkedést foganatosítani tudja. A szabálysértési iratok is bizonyítják, hogy a felperes ellen nem az alperes, hanem a rendőrség tett szabálysértési feljelentést, mivel az események részeseinek meghallgatását követően a garázdaság szabálysértésének gyanúját alaposnak ítélte.

A rendőrség értesítésének attól függetlenül volt objektív indoka, hogy a felperes és élettársának magatartása nem merítette ki a garázdaság szabálysértésének törvényi tényállását. Erre tekintettel a felperest az alperessel folytatott vita eszkalálódásával és a rendőri intézkedéssel okozati összefüggésben ért hátrányt nem lehetett a személyiségi jog megsértésével okozott hátrányként értékelni. A sérelemdíj mértékének megállapítása során a törvényszék a diszkriminációval szükségszerűen együtt járó megaláztatást és pszichés megterhelést vette figyelembe.

Mindezekre tekintettel a törvényszék 500.000 forint sérelemdíjat tartott a jogsértés tárgyi súlyával arányban álló, a felperest ért hátrány kompenzálására alkalmas összegnek. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

A felperes fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatását, a sérelemdíj összegének 1.100.000 Ft-ra való felemelését kérte. Az elsőfokú ítélet indokolásának ezzel kapcsolatos megállapítására utalással kérte, hogy a másodfokú bíróság kizárólag a személyiségi jogsértés megtörténtét vegye figyelembe és tekintszen el a pénztár előtt tanúsított felperesi magatartás értékelésétől.

Hangsúlyozta, hogy teljes mértékben együttműködő volt az állatkert munkatársaival. Ők azonban a súlyosan mozgáskorlátozott személye irányában semmiféle segítőkész megnyilvánulást nem tanúsítottak. Csak a többszörösen megnyilvánuló diszkrimináció után kezdett hangos szóváltás formájában a nemtetszésének nyomatékot adni, ez a magatartása tehát teljességgel indifferens.

Utalt arra, hogy T. Gy. tanú a vizsgált időszakban nem tartózkodott a helyszínen, a rendőri intézkedés kezdeményezésének indokaként két eltérő tartalmú nyilatkozatot tett, egyedüli tanúként állította, hogy a felperes a kölyökdzsungelben nagy sebességgel rollerezett.

Vitatta az ítéletnek T.Gy. tanú vallomásán alapul azon két megállapítását, miszerint a felperesi magatartás folytán sírva fakadtak a gyermekek és látogatók távoztak. Ezen állításokat a felperesi tanúk cáfolták.

Kiemelte, hogy az alperes súlyosan megsértette a személyiségi jogait, amikor hátrányos megkülönböztetésben részesítette védett tulajdonsága, a rokkantsága miatt. Ezzel az alperes munkatársai rendkívüli módon megalázták, súlyosan diszkriminálták és irányában semmilyen empátiát, segítségnyújtási hajlandóságot nem tanúsítottak. Ennek megfelelően a kereseti kérelemben meghatározott sérelemdíj áll arányban a hátrányos megkülönböztetés súlyával.

Az alperes fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatását, elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a sérelemdíj összegének jelentős leszállítását kérte.

Fenntartotta azon álláspontját, hogy sem közvetlen, sem közvetett diszkrimináció nem érte a felperest. A közvetett diszkrimináció körében vizsgálni kell, hogy a védett tulajdonsággal rendelkező személyek az adott rendelkezés hatására lényegesen nagyobb arányban kerülnek e hátrányosabb helyzetbe, mint más, összehasonlítható helyzetben lévő személyek. Egy mozgáskorlátozott személy számára egy roller nem egyenértékű egy mankóval, nem szokványos segédeszköze a mozgásukban nehézséggel bíró személyeknek. Használatának tiltásával a mozgásszervi megbetegedésben szenvedő látogatók nem kerülnek lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe. Az ítélet nem adja megfelelő indokát az ellentétes megállapításának, legfeljebb annyit lehet megállapítani belőle, hogy a domborzati viszonyok teszik nehezebbé a mozgásszervi problémával rendelkező személyek csoportjának az állatkert bejárását.

Az egyenlő bánásmód törvény 7. § (2) bekezdés b) pontja, illetve az irányadó alkotmánybíróági

gyakorlat alapján sem lehet diszkriminatívnak minősíteni az alperesi magatartást, hiszen az állatok és a látogatók nyugalma, biztonsága, testi épségének védelme érdekében a roller és az ahhoz hasonló eszközök kitiltásának a tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van. Az ítélet indokolása e tekintetben is ellentmondásos, a futóbicikli használatával kapcsolatos párhuzam nem helyes. A futóbiciklit használó kisgyermek egészen más kockázatot rejt magában, mint egy rollerező magas felnőtt.

Nem tette indokolttá az egyébként tilalmazott magatartás megengedését a felperes puszta ígérete sem, mely szerint támasztékként akarja a rollert igénybe venni.

A felperes semmivel nem tudta igazolni, hogy az eszköz használata összefüggne mozgásszervi problémájával. Egy puszta ígéret nem lehet elegendő arra, hogy az egységesen alkalmazott szabályokat az alperes félretegye. E körben utalt arra is, hogy a felperes nyilatkozataival szemben a tanúvallomások alapján az került megállapításra, hogy az eszközt nem csak támaszkodásra használta, hanem lépéstepóban rollerezett. Kifogásolta, hogy a törvényszék nem tulajdonított bizonyító erőt T. Gy. azon vallomásának, mely szerint a felperes nagy sebességgel rollerezett az állatkert területén. K. Zs. vallomása e tekintetben korántsem volt olyan meggyőző, mint T. Gy. nyilatkozata.

Hangsúlyozta, hogy a felperes és a vele lévő személyek végül kaptak jegyet, bejutottak az állatkertbe, még a rollert is magukkal vitték. Téves tehát az az ítéleti megállapítás, mely szerint a felperes el lett zárva az állatkert látogatásának lehetőségétől.

A sérelem díj összegével kapcsolatosan hangsúlyozta az alperes, hogy a pénztáros mindvégig udvarias és nyugodt hangnemben kommunikált a felperessel, a felperes bejutott a rollerrel az állatkertbe, majd végül élettársával együtt a belépő jegy árát is visszakapták. Az alperes nem fejtett ki olyan magatartást, amely a felperes és hozzátartozói megalázásához és komoly pszichés megterheléséhez vezetett volna. Ennek folytán a jogsértés megtörténte esetén is eltúlzott az ítéletben megállapított mértékű sérelemdíj.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú eljárásban és a fellebbezésében előadottakat fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy támaszkodásra használva a roller egyenértékű egy mankóval. A roller nem tilalmazott tárgy, nem jármű, a vele közlekedő ember gyalogosnak minősül. Alaptalanul feltételezte az alperes, hogy veszélyforrást jelentene egy rollerező látogató. Fenntartotta azon nyilatkozatát, hogy az állatkert területén kizárólag maga mellett tolvá, támaszkodásra használta az eszközt. Vitatta azt az alperesi nyilatkozatot, hogy saját elhatározásából nem kívánta folytatni a látogatást. Hangsúlyozta, hogy ennek indoka az alperesi vezetőség tiltó intézkedése és annak következményei voltak.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperesi fellebbezésben támadott ítéleti rendelkezés helybenhagyását kérte. Fellebbezését fenntartotta. Álláspontja szerint a felperesnek a pénztárnál tanúsított kifogásolható magatartása nyilvánvalóan nem hagyható figyelmen kívül a kereset elbírálásakor. A felperes nem lett elzárva a látogatástól. T.Gy. tanú vallomását mindvégig határozottan, életszerűen adta elő, szavahihetőségével szemben semmiféle érdemi kifogás nem hozható fel. A felperes az elsőfokú eljárásban semmiféle érvelést nem fejtett ki a sérelemdíj iránti igény összességéről tekintetében.

A felperes és az alperes fellebbezése az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, a beszerzett peradatokat okszerűen értékelte, helyes tényállást állapított meg, az ítélet tábla a törvényszék

döntésével és indokaival is egyetértett. A fellebbezésekben írtakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki.

Az elsőfokú bíróság ítéletének helytálló - a felek által sem vitatott - megállapítása szerint az alperes részéről a felperessel szemben nem valósult meg az egyenlő bánásmód. Tv. 8. §-a szerinti közvetlen hátrányos megkülönböztetés.

A továbbiakban az alperesi fellebbezés folytán tehát elsősorban abban kellett állást foglalni, hogy a 9. § szerinti közvetett hátrányos megkülönböztetés megtörténtét megállapító első fokú ítéleti álláspont megalapozott-e.

Az elsőfokú ítéletben idézett jogszabályi definíció értelmezése és alkalmazása során az ítélőtábla rámutat arra, hogy a rendelkezés nem kizárólagosan és nem elsősorban csoportok más csoportokkal szembeni, hanem - a 8. §-ban meghatározott tulajdonsággal rendelkező - egyének más személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetése ellen is védelmet kíván nyújtani. A jogszabályi rendelkezés indokolása szerint a definíciót a 2000/43/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés b) pontjában, valamint a 2000/78/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglalt meghatározás ihlette. A felhívott irányelvi rendelkezések elsődlegesen az egyén védelmét szolgálják, utóbbi kifejezetten egy bizonyos – meghatározott tulajdonságú – személyt más személyekkel szemben hátrányos helyzetbe hozó – látszólag semleges – előírás, feltétel vagy gyakorlat esetén ítéli megállapítandónak a közvetett hátrányos megkülönböztetést.

A perbeli esetben – a felperesi igény alapjául megjelölt konkrét szituációt vizsgálva – a közvetett diszkrimináció megvalósulása szempontjából tehát nem annak van jelentősége, hogy a mozgásukban korlátozott személyek csoportját az ilyen védett tulajdonsággal nem rendelkező személyek csoportjához képest lényegesen nagyobb arányban hozza-e hátrányosabb helyzetbe a rollerhasználat tiltása.

Az elsőfokú ítéletnek a jogsértés megtörténtét megállapító rendelkezése azon a helyes állásponton nyugszik, hogy a konkrét esetben a felperes, mint védett tulajdonsággal bíró egyén lényegesen hátrányosabb helyzetbe került a roller használatának megtiltásával ahhoz az egyénhez képest, aki mozgásában nem korlátozott, és ekként járássegítő eszköz nélkül is képes minden nehézség nélkül végiglátogatni az állatkertet.

A roller megítélése és minősítése során kiemelt jelentősége van annak, hogy az a felperes állapotához igazodóan nem sporteszköz, illetve nem egyszerűen közlekedési eszköz, hanem járást segítő eszköz funkciót lát el. Ezt a körülményt a felperes nem vitatottan az alperes tudomására is hozta, látható tulajdonságát parkolókétyáival is igazolta, továbbá előadta, hogy miért jelent hátrányt számára, ha nem használhatja rollerét. A mozgásában korlátozott felperest az alperes a járássegítőként használt eszközével való bejutásban korlátozta, akadályozta.

Nem az képezte a per tárgyát, hogy egy - a rollerhasználatot tiltó - szabályzat, illetve gyakorlat általában véve megvalósít-e közvetett diszkriminációt. Az adott esetben a fentebb kifejtettek figyelemmel a felperessel szemben az általános tilalom (szokás) fenntartásának nem volt ésszerű indoka, erre az állatok és látogatók nyugalma, épsége, biztonsága sem adott megfelelő alapot. Az ítélőtábla e körben (az egyenlő bánásmód tv. 7. § (2) bekezdés b) pontja vonatkozásában) az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtettekkel teljes mértékben egyetértett, azt megismételni nem kívánja.

A fentiekre figyelemmel a törvényszék - a Ptk. 2: 51. § (1) bekezdés a) pontja alapján - helytállóan állapította meg, hogy az alperes megsértette a felperes egyenlő bánásmóddhoz fűződő személyiségi jogát, és ennek megfelelően kötelezte az alperest a Ptk. 2: 51. § (1) bekezdés c) pontja alapján bocsánatkérésre.

Az ítélet tábla nem értett egyet a megítélt sérelem díj összegét támadó fellebbezési kérelmekkel sem.

A törvényszék a sérelemdíj mértéke körében – a Ptk. 2: 52. § (3) bekezdésének megfelelően – az eset körülményeit: a jogsértés tárgyi súlyát, a felróhatóság fokát, továbbá a jogsértésnek a sértettre gyakorolt hatását mindenre kiterjedően értékelt, erről ítélete indokolásában részletesen számot adott. A releváns körülmények megállapítása körében is helyesen értékelt a rendelkezésre álló peradatokat. Az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben a tanúvallomásokot a maguk összességében értékelve jutott arra a megállapításra, hogy a felperes T. Gy. vallomásaival szemben az állatkertben a rollerrel nem száguldozott, hanem csak lépéstempóban haladt. Ugyancsak alaptalanul kifogásolja a felperes fellebbezésében az ítéletnek a felperes pénztár előtti viselkedésével kapcsolatos megállapításait, ezeket ugyanis a helyszínen lévő fotós, továbbá mind az alperes helyszínen lévő, mind pedig a távolabbi irodaépületben dolgozó munkavállalóinak tanúvallomásai is igazolják.

Egyetértett az ítélet tábla azon elsőfokú ítéleti állásponttal, hogy a felperest a rendőri intézkedéssel okozati összefüggésben ért hátrányt a sérelemdíj meghatározása során nem lehet értékelés alá vonni, mert bár a felperes felindultságát az alperesi jogsértés indukálta, de az ő magatartása (kiabálása, az általa használt kifejezések) szolgáltatott indokot a rendőri intézkedésre. A törvényszék ennek megfelelően a sérelemdíj megállapítása során a közvetett diszkriminációval szükségszerűen együttjáró megaláztatás és pszichés megterhelés figyelembevételével határozott. A felperesnek azzal kellett az alperes pénztárában szembesülnie, hogy nem akarták beengedni, az alperesi magatartás miatt tiltakozásra kényszerült, a szituációból fakadó pszichés megterhelést, megaláztatást kellett elszenvednie. A sérelemdíj megállapított összege amellel és azzal együtt arányos a jogsértés súlyával, az annak következményeként bekövetkező hátrányokkal, hogy az alperes végül valóban nem akadályozta meg végleg a felperes állatkertbe való bejutását. A kifejtettek tekintetével az ítélet tábla sem a sérelemdíj felemelésére, sem pedig annak leszállítására nem látott indokot.

A fentiekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helyben hagyta.

Győri Ítélet tábla Pf.IV.20.115/2018/7.